

Raadsvoorstel

Onderwerp **Startersfonds**

Registratienr. 5704258 Steller/telnr. L. Hellinga/ 8686 Bijlagen - 1

Classificatie Openbaar Geheim

Portefeuillehouder Van der Schaaf Raadscommissie

Voorgesteld raadsbesluit

De raad besluit een startersfonds in te stellen.

Samenvatting

Vorige zomer is in uw raad de Woonvisie vastgesteld. In de Woonvisie is opgenomen – als uitvloeisel van het coalitieakkoord – dat er een startersfonds ingesteld zal worden om tijdelijkheid en herbestemming beter te faciliteren. Het faciliteren dient passend te zijn bij het gebiedsgericht werken dat het college voorstaat.

In deze nota wordt het startersfonds ter besluitvorming voorgelegd, waarna een samenwerkingsovereenkomst met Triodos Bank en Triodos Cultuurfonds en gemeente tot stand zal komen volgens de in deze nota geschetste voorwaarden en toepassingsbereik van het startersfonds.

Aanleiding en doel

Onderdeel van Woonvisie is de instelling van een startersfonds. Hiervoor is structureel € 200.000,-- gereserveerd in de intensiveringsmiddelen woningbouw. In november 2015 zijn er raadsvragen gesteld naar de instelling van het startersfonds door de fracties van D66 en PvdA. Met kenmerk 5315540 heeft het college de vragen beantwoord. In de beantwoording was aangegeven dat aan uw raad het startersfonds zou worden voorgelegd.

In dit voorstel geeft het college nadere uitwerking aan het startersfonds en de uitwerking daarvan met een marktpartij. Met het startersfonds willen wij tijdelijke initiatieven faciliteren en laten uitgroeien tot startende ondernemingen.

Startersfonds – met welke partij?

De afgelopen periode is benut om te onderzoeken welke (bancaire) instelling en met welke type regeling de gemeente Groningen het best uit de voeten zou kunnen, zonder daarbij zelf als "bank" op te treden in het economisch verkeer. Daarbij diende het type regeling van de instelling bewezen effect te hebben en mede ingesteld te zijn in andere (grote) gemeenten, waarbij ook de bancaire instelling mede risicodragend is van het fonds. De instelling die uiteindelijk overbleef is Triodos Bank met de voorbeeldregeling van een *borgstellingsfonds* voor broedplaatsen. In o.a. Amsterdam en Utrecht heeft de bank een dergelijke regeling werkend. In de bijlage vindt u een toelichting op de werking van een dergelijk borgstellingsfonds.

De afgelopen periode is gesproken met Triodos Bank om het type regeling van een borgstellingsfonds ook in Groningen toegepast te krijgen. Gesproken is over een ruimer toepassingsgebied van de borgstellingsregeling dan het begrip "broedplaats" inhoudt en zich zou uitstrekken tot alle aandachtsgebieden in de stad die daarvoor in aanmerking zouden moeten komen. Besproken zijn het Suikerunieterrein (tijdelijkheid aan voorzijde terrein) en de transformatie in het A-Kwartier. In deze gebieden lijkt het fonds het meest tot zijn recht te komen, maar ook (tijdelijk) gebruik van ruimten elders in de stad dienen onder de werking van het fonds gebracht te worden.

Toepassingsbereik startersfonds

Triodos Bank hanteert voorwaarden om te bepalen welke sectoren worden gefinancierd en sluit ook sectoren uit. Deze voorwaarden sluiten ook aan bij de gemeentelijke doelstellingen als bedoeld in de Woonvisie en aan bij de collegeambitie om in 2035 energieneutraal te zijn als stad. In de bijlage bij dit voorstel zijn gevoegd de criteria die Triodos Bank hanteert bij zakelijke kredietverlening. Met name de sectoren die Triodos hanteert in de *sociale economie* en *Cultuur & Welzijn* vormen mede de gemeentelijke opgave in de tijdelijkheid van het Suikerunieterrein, de transformatie van A-Kwartier en ander tijdelijk gebruik van ruimten elders in de stad. De sectoren (duurzaam in zowel product als bedrijfsproces) die in aanmerking zouden moeten komen zijn volgens ons als volgt:

- Duurzame detailhandel food en non-food;
- Productiebedrijven (meubelmakerij, innovatieve maakbedrijven);
- Professionele dienstverlening (advies, onderzoek);
- Duurzame (tijdelijke) huisvesting;
- Eerlijke handel (bijv. fair trade, groothandel);
- Kunst en cultuur (beeldende kunst, uitvoerende kunst, film en media);
- Maatschappelijke projecten (sociale voorzieningen, integratie van migranten).

Financieringsaanvragen worden regulier ingediend bij de Triodos Bank door lening aanvragers. In de situatie dat een aanvrager past binnen de financieringsdoelstellingen van de bank, maar de financieringsaanvrager de reguliere vereiste zekerheden niet kan bieden (bijvoorbeeld het recht van hypotheek), dan opent zich de mogelijkheid de ontbrekende zekerheid af te dekken met een borging via het startersfonds dat door Triodos Bank wordt beheerd.

Triodos en gemeente komen in gezamenlijkheid tot een oordeel om een aanvraag onder de werking van het fonds te brengen, alsook de voorwaarden waaronder.

Zodoende kan de financiering alsnog tot stand komen, welke anders niet tot stand zou zijn gekomen. Voorop staat dat gemeente niet zelf een directe financieringsrelatie aangaat met een aanvrager.

Kader

De instelling van het startersfonds is opgenomen in het coalitieakkoord en de daarop volgende vastgestelde woonvisie en het budget (€ 200.000) daartoe is opgenomen in de intensiveringsmiddelen woningbouw.

Het fonds is op grond van treasurystatuut 2016-2017 mogelijk en de instelling van het fonds is aangekondigd in het voorstel tot vaststelling van het treasurystatuut 2016-2017, dat de raad op 30 maart 2016 heeft vastgesteld.

Argumenten en afwegingen

Werking startersfonds

- ➔ De gemeente stort het bedrag van € 200.000,- in het fonds per jaar. Op dit fonds wordt door de bank een hefboom toegepast van bijvoorbeeld 4:1, het totale bedrag aan te verstrekken borgstellingen is dan 4 maal de omvang van het bedrag dat de gemeente heeft gestort. Triodos brengt € 600.000,- in het fonds;
- ➔ Een borgstelling af te geven aan een lening nemer is maximaal 1/20ste van het fonds. Het 1/20ste deel is ontleend aan gewenste risicospreiding van het fonds. De maximale borgstelling per kredietnemer is in jaar 1 € 40.000,-;
- ➔ Er dient tussen de bank en de gemeente per aanvraag te worden afgestemd hoe hoog een maximale borgstelling mag zijn; bijv. 50% of 100% van kredietbedrag, met in jaar 1 een maximum van € 40.000,-;
- ➔ Naar mate wordt 'bijgestort' in het fonds, stijgt de maximale grootte van de borgstelling.

Een rekenvoorbeeld van het fonds

Indien er een garantie van € 40.000,- wordt verstrekt ten behoeve van een lening van € 50.000,- (het maximale leenbedrag per aanvrager is niet gekoppeld aan de hoogte van het fonds, dit staat volledig los van elkaar) en de ondernemer blijkt failliet te gaan, dan kan de bank de hele garantie inwinnen (€ 10.000,- bij gemeente) en wordt het fonds verlaagd met € 40.000,-. Over het nieuwe fondsvolume wordt de multiplier van 4 weer toegepast. Indien in jaar 1 € 40.000,- wordt getrokken onder het fonds, zakt het fonds tot € 160.000,- met een multiplier 4 is het bedrag waarvoor garanties verstrekt kunnen worden dan € 640.000,-. Borgstellingen kunnen vanaf dan max. 1/20 van € 640.000,- bedragen (€ 32.000,-).

De gemeentelijke inbreng in het borgstellingsfonds wordt verviervoudigd door Triodos. Bij start van het fonds is deze € 800.000,- groot. Het hele bancaire proces van financieringsaanvraag tot verstrekking van leningen wordt gedragen en uitgevoerd door Triodos Bank.

Interventie mogelijkheden gemeente

Als hiervoor aangegeven wordt het bancaire proces gedragen door Triodos Bank. Financieringsaanvragen dienen te voldoen aan de gezamenlijke doelstellingen van Triodos Bank en gemeente. Onderdeel van de uitvoering van de regeling is een commissie die bestaat uit gemeente en Triodos over toekenning van aanvragen alsook afwijzingen. In de situatie dat gemeente wel een aanvraag voor borgstelling wenst toe te wijzen en Triodos niet op grond van het bancaire risico, dan heeft de gemeente de mogelijkheid de aanvraag toch toegekend te krijgen op andere gronden dan het bancaire risico. De toekenning wordt dan wel volledig op het risicodragende deel van de gemeente in het borgstellingsfonds gezet, waardoor in beginsel de grootte van het borgstellingsfonds in het resterende jaar afneemt.

In de situatie dat de fonds niet blijkt te werken, kan de regeling met Triodos Bank worden opgezegd. Het fonds wordt in de vorm van een samenwerkingsovereenkomst met Triodos bank opgesteld.

Maatschappelijk draagvlak en participatie

De instelling van het startersfonds maakt deel uit van het gebiedsgericht werken, waarbij maatschappelijke-economische vraagstukken in gezamenlijkheid worden benaderd. Met het fonds wordt ruimte gegeven aan ondernemende stadgers die een initiatief willen ontplooiën.

Met enkele initiatiefnemers op het voormalige Suikerunieterrein (o.a. EMG, initiators autarkisch dorp) is verkend of de instelling van het fonds ruimte biedt om het initiatief tot wasdom te laten komen. Alle initiatiefnemers hebben aangegeven dat de instelling van een dergelijk fonds zal bijdragen aan de financierbaarheid van het initiatief. Een initiatiefnemer heeft vooruitlopend op het besluit van uw raad al een financieringsverzoek bij de Triodos Bank ingediend.

Financiële consequenties

De storting in het fonds ter grootte van € 200.000,-- maakt deel uit van de intensiveringsmiddelen woningbouw en is derhalve geheel gedekt.

Voor het afgeven van een borgstelling van het fonds wordt een garantieprovisie bij de lening nemer in rekening gebracht. De daartoe verkregen middelen worden toegevoegd aan het budget intensiveringsmiddelen woningbouw.

Door de werking van het fonds, waarbij mogelijke aanspraken op het fonds direct zijn afgedekt, is het niet nodig aanvullend weerstandsvermogen te vormen.

Overige consequenties

Geen.

Vervolg

Na het raadsbesluit zal de overeenkomst met Triodosbank worden afgesloten, conform de werking van het treasurystatuut

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

de burgemeester,
Peter den Oudsten

de secretaris,
Peter Teesink

Borgstellingsfonds ter ondersteuning van creatieve broedplaatsen Triodos Bank- Triodos Cultuurfonds

1. Introductie Triodos Bank en Triodos Cultuurfonds

Triodos Bank is een onafhankelijke, sterk waardengedreven bank die in 1980 is opgericht met het specifieke doel om een positieve verandering in de maatschappij te financieren. Ruim dertig jaar naar dato kunnen we vaststellen dat steeds meer spaarders en beleggers zich bewust zijn van de veranderkracht van hun geld, en kiezen voor een andere economie: een die menselijker is, eerlijker, duurzamer. Dit zien wij onder andere terug in de sterk toenemende belangstelling van zowel spaarders als ondernemers voor duurzaam bankieren. Wat daaraan zeker zal bijdragen, is dat wij volkomen transparant zijn over alles wat de bank financiert, en de spaarder of belegger op die manier in staat stellen zich verbonden te voelen met wat hun geld in gang zet.

Eén van de sectoren waarin de bank al ruim dertig jaar actief is en waarvoor wij een speciaal daarop toegesneden expertisegroep hebben, is Kunst & Cultuur. In onze optiek dragen kunst en cultuur namelijk bij aan de persoonlijke ontplooiing van mensen en samenhang binnen onze samenleving. Ze bieden nieuwe perspectieven, inspireren en slaan bruggen. Dit is niet alleen van groot belang in een sterk veranderende samenleving. Dit sluit ook naadloos aan op de visie van Triodos Bank op een duurzame, vitale samenleving. Cultureel ondernemen is gelukkig sterk in opkomst en veel instellingen en ondernemers zijn op zoek naar nieuwe verdienmodellen om cultuur te financieren en mogelijk te maken. Triodos Bank speelt in op deze dynamiek en financiert een keur aan cultureel ondernemers door het hele land.

In Nederland zijn veel culturele initiatieven lange tijd min of meer afhankelijk geweest (of geworden) van subsidies. Begrijpelijk, want sommige kunstvormen kunnen maar moeilijk zonder deze ondersteuning. Tegelijkertijd leert onze ervaring dat er ook genoeg culturele ondernemers zijn die zonder of met minder subsidie hun ideeën kunnen realiseren. Voor hen hebben wij verschillende instrumenten ontwikkeld om financiering mogelijk te maken, waar die anders mogelijk niet verstrekt had kunnen worden. Denk bijvoorbeeld aan instrumenten als borgstellingsfondsen of het leggen van verbindingen met adviseurs en brancheorganisaties.

2. Waarom financieren wij broedplaatsen

Broedplaatsen of verzamelpanden zijn een van de speerpunten voor Triodos Bank. Startende en gevestigde culturele en creatieve ondernemers kunnen er een betaalbare werkplek huren om hun activiteiten te ontplooiën. Bovendien hebben broedplaatsen zich meer dan bewezen als plekken die de kwaliteit van leven van een wijk kunnen verbeteren en verbindingen weten te leggen tussen kunst en de lokale gemeenschap. Dit is tegelijkertijd een oplossing voor de leegstand van bijvoorbeeld oude kantoorpanden of industrieel erfgoed. Door dit soort ondernemers toegang te verschaffen tot leegstaande of verloederde panden, krijgen deze een betekenisvolle herbestemming en dragen ze bij aan een beter leefklimaat in de omgeving.

Triodos Bank en Triodos Cultuurfonds hebben op dit moment al samen circa 30 broedplaatsen door het hele land gefinancierd, met een totaal vermogen van 22 miljoen Euro.

Sinds 2010 hebben wij samen met de gemeente Amsterdam acht broedplaatsen gefinancierd met behulp van borgstellingen uit het Borgstellingsfonds Broedplaatsen. Het fonds omvat 1 miljoen Euro, en kan hiermee 4 miljoen Euro aan borgstellingen verstrekken. Op dit moment zijn er al borgstellingen voor circa 900.000 Euro uit het fonds gedaan (en is er dus nog 3.1 miljoen Euro ruimte voor nieuwe borgstellingen).

Mede dankzij dit borgstellingsfonds konden deze broedplaatsen behouden worden voor de stad Amsterdam, en zoals wethouder Maarten van Poelgeest stelt, zijn "broedplaatsen (...)

het zout in de pap en vergroten zij het culturele aanbod in de stad” (bron: De Kleur van Geld 2010, editie 112).

3. Waarom een Borgstellingsfonds Broedplaatsen met gemeente XXX

Met een Borgstellingsfonds ter ondersteuning van creatieve broedplaatsen willen Triodos Bank en Triodos Cultuurfonds lokaal een actieve bijdrage leveren aan het verder verbeteren van het leefklimaat in de stad, het culturele ondernemerschap in de stad stimuleren en zo nieuwe werkgelegenheid creëren. Dit komt niet uit de lucht vallen, want wij hebben al jarenlang een goede relatie met een aantal creatieve plekken in de volgende steden:

Gemeente	Broedplaatsen
Utrecht	SWK, Sophia, vechtclub XL, Mekka in de Meern, Kytopia.
Amsterdam	Marci Panis, Kostgangers, Xpositron, Eerste Hulp Bij Kunst, Urban Resort Voormalig ACTA, De Ceuvel, WOW, Westerhuis
Arnhem	SLAK
Nijmegen	SLAK, Smeltkroes
Weesp	Het Domijn
Den Haag	Vereniging de School, Spanjaardshof
Rotterdam	Maatschap het Gaande werk
Groningen	Carex

4. Hoe werkt een Borgstellingsfonds

Stel: er zijn ondernemers met een plan om een broedplaats te beginnen in een leegstaand pand en hiervoor een financiering nodig hebben van 200.000 Euro ten behoeve van een verbouwing. Het pand is niet in eigendom van de ondernemers, waardoor zij geen onderpand kunnen inbrengen voor een bancaire lening. Een borgstellingsfonds met de gemeente biedt dan de mogelijkheid om het onderpand wél te bieden en hun plannen financieerbaar te maken. Triodos Bank doet een kredietwaardigheidstoets of de ondernemers hun rente- en aflossingsverplichtingen kunnen nakomen. Vervolgens overleggen wij met de gemeente of deze ondernemers in aanmerking komen voor een borgstelling uit het Borgstellingsfonds.

De techniek achter het borgstellingsfonds: de hoogte van het Borgstellingsfonds is bijvoorbeeld 1.000.000 Euro, ingelegd vanuit de gemeente (Culturele zaken en/of Economische zaken). Dit bedrag wordt gestort op een rekening bij Triodos Bank en wordt vanzelfsprekend op een duurzame manier beheerd. Het bedrag kan ook in de vorm van een gemeentegarantie worden afgegeven. Dit bedrag of garantie vormt Het Fonds waaruit de individuele garanties aan de projecten worden verstrekt. Op basis van onze zorgvuldige risico afweging en ervaring in de sector komen tot een bepaalde multiplier, waarmee we het Fonds laten groeien. Door middel van een multiplier van 4 kunnen er in dit voorbeeld totaal maximaal 4.000.000 Euro aan garanties worden afgegeven (4 maal 1.000.000). Elke garantie heeft een maximale hoogte van 200.000 Euro ($1/20^{\text{ste}}$ van het totale Fonds na multiplier) per project om zo tevens een verantwoorde risicospreiding van het Fonds te waarborgen.

Triodos Bank en Triodos Cultuurfonds accepteren deze factor 4 (dus; 3.000.000 Euro blanco) omdat broedplaatsen niet alleen innovatief zijn, maar doorgaans bovendien buitengewoon sterke kredietnemers blijken te zijn. Wij financieren al ruim 30 jaar broedplaatsorganisaties, die een goede betalingsmoraal hebben getoond. Dit verklaren wij door de onderlinge cohesie van de culturele ondernemers en de sterke binding met hun pand en de omgeving.

Tenslotte willen Triodos Bank en Triodos Cultuurfonds graag met een gemeente samenwerken om zo lokaal een goede verbinding te creëren met de markt. Bancair technisch kan het (en is het eerlijk gezegd een instrument dat zo 'simpel' is dat het vreemd is dat het niet allang op veel bredere schaal in de praktijk wordt gebracht), in de praktijk werkt het, en – niet onbelangrijk – het lijkt ook nog te voorzien in een behoefte. Een klassieke win-win-win:

1. De gemeente bevordert ondernemerschap dat anders áls het al tot stand kwam afhankelijk was geweest van subsidies.
2. Het voorkomt leegstand en bevordert een goede dynamiek in een buurt.
3. De ondernemers raken minder afhankelijk van één geldstroom (subsidies), die bovendien mogelijk opdroogt tot nul en kunnen een levensvatbare business opbouwen die op eigen benen staat.
4. De bank kan kredieten verstrekken (en het als bij-effect daarmee de gemeente makkelijker maken ook andere financiers over de streep te trekken in hun gemeente).

Voor meer informatie:

Team Kunst & Cultuur - Triodos Bank:

- Anne Marie de Blicck: 030- 694 2485 / annemarie.deblicck@triodos.nl
- Arna Notten: 030 -693 6589 / arna.notten@triodos.nl
- Gerbrich Wagenaar: 030 – 694 2058 / gerbrich.wagenaar@triodos.nl